

Független politikai napilap, megjelenik minden reggel.
Szerkeszt. órák: dut. 6-11 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea (Nagyvárad), A. Iancu (Kossuth-u.) 10. Telefon: 380.

ERDÉLYI

MAGYARÁG

Felelős szerkesztő:
Zágoni Dezső
Független politikai napilap, megjelenik minden reggel.
Szerkeszt. órák: délut. 6-11 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea (Nagyvárad), A. Iancu (Kossuth-u.) 10. Telefon: 380.

Ara 1 lej
II. évfolyam 205 sz.
Kedd
1933 Julius 25

14

Éhesek a rohamosztagosak -- inog a hitlerizmus

Angol bojkott Németország ellen

Prága, július 23.

A Prager Presse a német sajtó viszonyokkal foglalkozik. Megállapítja, hogy Hitlerék óta tönkrement a német sajtó és lap-vállalatoknak legnagyobb része. A közönség nem vásárolt ujságot, mert a terrorizált lapok mind Hitlerre dicsőítették. Az ellenzéki hanghiány megszüntette a közönség érdeklődését és Rudolf Mosse-cég bukása mutatja legjellemzőbben a német sajtóviszonyokat. A helyzet végül is odáig fajult, hogy Hitler változtatott eddigi taktikáján és a polgári lapoknak engedélyezte a megjelenését.

Bomlási tünetek a német rohamosztagokban

A Daily Herald tovább folytatja cikksorozatát a német rohamosztagek bomlási folyamatáról. Az angol munkás lap szerint súlyos dolgokkal kell számolni. A rohamosztagek Hamburg után Breslauban is felláztak és csak hosszas harc után sikerült őket ártalmatlanná tenni. Göring nagy hirtelenséggel megszakitotta sytti nyaralását és Berlinben termett, ahol félnapon át tanácskozott az egybehívott rohamosztagek vezérékkel. A megbeszélés tárgyát kizárólag a rohamosztagek lázadását megakadályozó intézkedések képezték.

MIÉRT LÁZADOZNAK A RO- HAMOSZTAGOSOK?

A lap ezután rámutat a bomlási folyamatot kiváltó okokra. Hitlerék állandóan valószínűtlen ígéretekkel hitegették a rohamosztagokat. Így tudtak csak teljes engedelmességet kicsikarni és a nemzeti forradalom kitöréséig nem is volt semmi baj. Az eljövendő forradalom rózsaszínű ecsetelése nem okozott különösebb gondot s a baj csak akkor következett be, amikor a forradalom már meg volt. Most sor kellett kerülnön az ígéretek beváltására és azon Hitlerék nem voltak képesek. A rohamosztagosokkal most már nem lehetett tovább játszani és kitört a lázongás. Egyelőre csak Hamburgban, de holnap már az egész országban fellángolhat és elsöpörheti a báb kormányt.

HARCOLNI KELL AZ ÉRET-
LEN HITLER KORMÁNY EL-
LEN — PREDIKÁLTA EGY
LELKÉSZ

A Völkischer Beobachter nagy feltűnést keltő prédikáció tartalmát közli, amelyet a nemrégiben szabadságra küldött dr. Dibelius főszuperintendens, Poroszország egyik legkiválóbb evangélikus lelkésze tartott Potsdamban. Dibelius azt mondta, hogy a birodalmi kormány éretlen és azt vetette Hitlerék szemére, hogy elnyomják

az egyházat. Az egyház most türelmesen járjak álváriáját de hamarosan nagyobb és hatalmasabb lesz, mint valaha is volt. A harc tovább folyik a hatalom birtokosai ellen s ez legyen minden keresztény jelszava. A Völkischer Beobachter éles hangon tiltakozik a prédikáció ellen.

„Harcolni kell az éretlen Hitler kormány ellen“

Az angol szakszervezeti kongresszus tegnap tartott tanácskozásán határozatban mondta ki, hogy a németországi önkényuralom ellen erősebb eszközökhöz kell folyamodnia. A határozat szerint meg kell szervezni a német áruk általános bojkottját s nyomást kell gyakorolni az angol vállalatokra, hogy ne kössenek üzleteket német cégekkel, mert csak így lehet a Hitler uralmat megdönteni és Németországot visszavezetni a demokratikus szabadság útjára.

Henderson Párisba utazott

A leszerelési konferencia elnökét Kordt német követségi tanácsos a francia határig elkísérte

A leszerelési konferencia elnöke, Henderson, Münchenből elutazott Párisba. Hendersont és kísérőit kikísérte a pályaudvarra Neurath birodalmi külügyminiszter, aki a vonat elindulásáig élénken elbeszélgetett

a lesszerelési értekezlet elnökével, Kordt követségi tanácsos a német külügyminiszterium megbízásából Henderson elnököt elkíséri a francia határig. Neurath külügyminiszter csak ma utazik württembergi birtokára.

Elítéltek Németországban egy magyar állampolgárt

Hazaárulásért másfélévi fogházat kapott

A birodalmi törvényszék Driever törvényszéki tanácselnök elnökletével pénteken hozott ítéletet Wollner Rudolf 21 éves árus hazaférulási bűntügyében, aki több társával a

német birodalom ellen irányuló akciót akart végrehajtani. A bíróság Wollnert másfélelvi fogházra ítélte. Wollnert büntetésének kitöltése után kiutasítják a birodalom területéről.

... ..

London, julius. 23.

kintetében. Az értekezlet irodájának irányító bizottsága befejezte a záróülés előkészületeit és megszövegezte a záró határozatot. Általában attól tartanak, hogy az elnapolás után még jobban kiéleződik a nacionalista irányzatú gazdasági háború.

Tébolydába szállítják a 18 éves szerencsétlen embert

Varsó, július 23.

stein Tádé. Pénteki kihallgatása után a rend
őrségen azt a benyomást szerezték, hogy
őrülten van dolguk és úgy határoztak, hogy
elmeógyógyintézetbe utalják megfigyelés vé-
gett. A többszörös kéjgyilkost erős rendőri
fedezettel hozták át Wloclzavek faluból, a-
hol letartóztatták, Lowicza, a kerületi székhelyre.

Jugoszlávia békülni akar Olaszországgal

Belgrád, julius. 23

zásokat. Hivatalos körök szerint Jugoszlávia szívesen venné, ha Olaszországgal kibé-
külhetne, de hangsúlyozzák, hogy ez csak
Jugoszlávia területi károsodása nélkül tör-
ténhetne meg.

Azt hiesztelte, hogy erőszakot akart ellene elkövetni
egy gyáros, de kiderült, hogy zsarolni akart

Nagyvárad, július 23.

folyadékot nem nyelte le.

A rendőrségen kapott információk szerint Hauer feljelentést is tett Grószné ellen hatóság előtti rágalmazás és zsarolás címen. Ha pedig valóban megállapítást nyer, hogy Grószné szimulált — hatóság félrevezetése címen is eljárás indul ellene.

Az Opreán-féle

Autóbusz menetrend Torda és Kolozsvár között

TORDA—CLUJ:

Délelőtt: 7.15, 8, 11 és 12 órakor.

Délután: 5 és 6 órakor.

CLUJ—TORDA:

Délelőtt: 7, és 9 órakor.

Délután: 2, 4, 6 és 8 órakor.

Beszélni fog von Rügen? Ön nem gondolta, hogy én, én küldtem őt az Ördög-szigetre. Nem gondolta, hogy én, én voltam a Német Afrikai Titkos Ügynökség főnöke s a németek ellen is összeesküvést szöttem! Az ön apja micsoda joggal vitte volna el

az aranyat! Az arany az én népemé! Afrika
— Afrika... én megesküdttem édesatyámnak.
A fekete vérség... számkivetették a fekete
vérség miatt... én rajtam nem látszik... de
az én szívem... az én szívem fekete... — Itt
önkvületben rikácsolt: — Győztem győz-
tem! Minden tervem kész. Mindenkit eltet-
tünk láb alól, aki utunkban állt... Az angol
kültigyminiszterium. A rakéta... látta... ő
angol ön látta a rakétát! látta... ön...

Egyszerre elakadt. Behunyta a szemét. Dyke érezte, hogy a teste elernyed. A földre engedte. Aztán meghallgatta a szívverését.

— Meghalt, — szólt nyugodtan.
(Folyt. köv.)

Még a rabok sem akarnak együtt-maradni a görögoldali gyilkossal

A detektívek elmondják, hogyha az ügyvéd nem árulta volna el tervét, nem nyomoztak volna a kés után. Mégis előre megfontolt szándékkal gyilkolt a „hegyikirály”

Nagyvárad július 23.

Beszámoltunk legutóbbi számunkban arról, hogy a nagyvárad sziguranca detektívei megállapították, hogy a görögoldali gyilkosság áldozatának hullája mellett talált kés nem Jámbor Imréné volt, hanem egy Zöldi nevű hegyimunkásé, aki a gyilkosság felfedezése után ejtette el kését, de nem mert jelentkezni. Félt, hogy őt fogják gyausítani.

Beszéltünk az újabb sikeres nyomozást végző Pall, Frentiu, Malai és Estegar detektívekkel, akik a következőket mondták:

— Talán nem is jutott volna eszünkbe, hogy nyomozunk a Jámbor Imre holtteste mellett talált kés után, ha Bancsa védője elő nem áll azzal, hogy Bancsa nem volt gyilkos, mert mezítlábos nyomokat találtak továbbá, hogy Bancsa csak önvédelemből ölhett, mert a hulla mellett talált kés a Jámbor Imréné volt. Bosszantott bennünket a védőügyvéd meséje és csak azért is ki-nyomoztuk, hogy kié volt a kés.

Ha a védő nem rúkol ki ezzel a védekezéssel előbb, csak a főtárgyaláson, akkor mi sem nyomoztuk volna a kés után — a főtárgyaláson talán még el is hitték volna, hogy Bancsa önvédelemből gyilkolt.

A detektívek még elmondták azt is, hogy meggyőződésük szerint

Bancsa előre megfontolt szándékból ölte meg Jámbor Imrét.

— Előttünk el is ismerte — mondják, hogy büszke volt arra, hogy ő, a „hegyi király”, a legerősebbe legény a szőlőhegyen, Jámbor Imre — kárásztelki legény létére — maga se rettent vissza, ha arra került a sor — egy kis bicskázástól, verekedéstől. Bancsának fülebe jutott, hogy egy idegen, verekedős legény van a hegyen és elhatározta, hogy leszámol vele.

Bancsa sohase járt kés nélkül, különösen amióta Oláh Lajossal bicskázása volt.

Kérdést akartunk intézni dr. Sangiorgianu védőhöz is, hogy mit szól a nyomozás újabb fordulatához. A védő azonban nem tartózkodott itthon. Ahogyan azonban értesültünk,

a védelem bmék most sem tett le annak a feltevésnek a hangoztatásáról, hogy — nem Bancsa a gyilkos.

Igen érdekes, hogy mire alapítja a védő ezt az újabb feltevést. A védő szerint

Bancsa nem beszámítható és kérni fogja elmeálapotának megvizsgálását.

Ha pedig gyilkolt Bancsa — bolond volt.

Emlékszünk, hogy amikor Kalenda Jánost meggyilkolta Sassenfeit Antal, védője szintén hasonló védekezési móddal állott elő, de a bíróság nem sok hitelt adott meséjének. Valószínűleg Bancsáról sem fogja elhinni a törvényszék, hogy nem normális... Azt már megirtuk, hogy az öreg Bancsa, amióta szabadlábra helyezték, szemüveget visel. De nemcsak szemüveget, hanem papucsot is. Hogy miért senki sem tudja. Azt beszélnek, hogy az öreg Bancsa

ki akarja tagadni az örökségből fiait szőlőjét jótékony célra akarja hagyni

**Petrolgázlőzőgépek
Alpaca evőeszközök
Háztartási cikkek
Épület és bútorvasalásokról**
kérje a legújabb árjegyzéket.

Stern József vaskereskedő
Oradea Nagypiac-tér 2.

SZÖNYEG, párna, dunna, hencser és matrac tisztítását, fertőtlenítését és feregmentesítését mérsékelt árban végzem. Ideálisan szép munka! Díjtalan próba tisztítás! Tisztító vállalat, Alapi uca 3.

Dehogy Jámbor Imre szüleinek adott volna már valamit, arról nem tudunk.

Minthogy Bancsa ügyében már véget ért a vizsgálat, a magánzárka alól feloldották és most már a fogház igazgatósága munkára fogja beosztani Bancsát.

Ha ugyanis Bancsa nem dolgozik a börtönben, a legújabb törvények szerint nem számítják be büntetésébe az eltöltött vizsgálati fogságot. Mivel pedig Bancsára legalább 10—15 esztendő vár, nem akar a fő-

tárgyalásig se pocsára ülni.

Még nem döntöttek afelől, hogy a fogházműhelyben, vagy a fogház kertjében fog dolgozni. Valószínűleg szántóföldre küldik ki Bancsát dolgozni, mert

a rabok kijelentették, hogy a műhelyben nem hajlandók együtt dolgozni Bancsával

A „hegyi király”-al még a fogházban se szívesen találkozik senki.

114 angol képviselő kéri már a békerekvizitót

London, július 23.

A békeszerződések revíziójára vonatkozó javaslatot újabb 11 angol képviselő írta

alá. Ezzel a revíziót kérő angol képviselők száma 114-re emelkedett.

Vallanak a csernovici gyilkosok

Hárman gyilkoltak, de csak egy rabolta el a milliómostól a pénzt

Csernovic, július 23.

Az egész várost napok óta izgalomban tartja a csernovici milliómosnó Hirsch Róza gyilkosának letartóztatását. A milliómosnót mint ismeretes, lakásában meggyilkolta találták. A rendőrség hosszú hónapokon át folytatta a nyomozást, minden látható eredmény nélkül, míg most új nyomokon elindulva, sikerült elfogni Pleasca Vasilet, aki

bevallotta, hogy ő gyilkolta meg az öregasszonyt.

Pleasca kihallgatása után a rendőrség letartóztatta Grisa Radeckit és Prodens Alexandrut, ez utóbbi néhány évvel ezelőtt a rendőrség szolgálatában állott. Mindketten beismerték, hogy segédkezet nyújtottak Pleasca meggyilkolásában, azonban az őrási összegű pénzt egyedül Pleasca rabolta el.

Kasszafurókat fülelt le a nagyvárad rendőrség

A detektívek éppen akkor fogták le őket, amikor furógépeket javítottak

Nagyvárad július 23.

Az utóbbi hetekben napirenden voltak Nagyváradon a templomfosztogatások. Betörték a Teleki-uccai zsidó templomban, ki akarták fosztani a református templom per selyeit azonban pénzt nem találtak és betörést kíséreltek meg a katolikus káptalan házába is.

A rendőrség bünygyi osztálya szorgosan nyomozott a vakmerő templomrablók után, míg végül Osorhan komiszárnak sikerült egy ugynevezett „nagyfogással” hurokra keríteni a betörőket, akik

éppen egy nagyszabású kasszafurásra készültek.

Ugyilátszik rájöttek, hogy a templomokba nem érdemes betörni, mert szegény az eklézsia — üresek a perselyek ezért vetették rá magukat a mindenesetre jövedelmezőbb kasszafurásra. A két betörő az egyik várad cénél

gépet csináltatott, amiket a kasszafuráshoz akartak felhasználni.

Osorhan komiszárnak tudomására jutott a dolog és abban a pillanatban fülelte le a két jómadarat, midőn gépet át akarták venni a cégtől.

Rövid vallatás után a két betörő beismerte a templomfosztogatásokat és azt is, hogy

Nagyváradon és Nagyszalonán több kasszafurást akartak elkövetni.

Elsősorban a zsidó hitközség kasszájára fáj a foguk.

A nyomozás érdekében az elfogott kasszafurók nevét egyelőre nem adja ki a rendőrség, de a nyomozást kiterjesztették abba az irányba is, hogy vajon nincs-e közük az évekkel ezelőtt Nagyváradon Barna-bankházban és máshelyeken elkövetett kasszafurásokhoz, amelyek tettesei a mai napig sem kerültek kézre.

Lemond a jugoszláv kormány?

Belgrád, július 23.

Politikai körökben híre jár, hogy az Szrskics-kormány legközelebbi jövőben lemond. Az új kormány elnöke hír szerint, Uzonovics volt miniszterelnök lesz.

— Lebrun elnök vezetése alatt tanácskozott a francia kormány. Párisból jelentik: Lebrun elnök vezetése alatt a francia kormány tegnap minisztertanácsot tartott, amelyen a megüresedett diplomáciai állások betöltése felől tanácskozott. Döntést a minisztertanács még nem hozott de abban megegyeztek, hogy csakis hivatásos diplomatákat vesznek tekintetbe a megüresedett pozíciók betöltésénél.

Post megérkezett, Balbó ma indul

Willy Post világrekord alatt megérkezett Newyorkba

7 nap 18 óra és 49 perc alatt repülte körül a világot

Newyork, július 23.

Post, a híres amerikai repülő tegnap hajnalban négy órakor leszállt a newyorki repülőtérre s ezzel 22 órával javította meg saját rekordját.

Ötvenezer ember leste a pilóta megérkezését, akit ki kellett emelni a gépből, annyira kimerült. Post a rádió mikrofonja

előtt elhaló hangon a következőket mondotta: Rettenetesen fáradt vagyok. Postot autón szállodába vitték, ahol azonnal elaludt. Post összesen 7 nap 18 óra 49 perc alatt repülte körül a világot.

Balboék különben ma délelőtt 11 órakor indulnak vissza Európába.

Majdnem belefullt tegnap a gátnál egy munkáslány

Nagyvárad, július 23.

A vasárnap délutáni fullasztó hőség ismét a fürdőzők ezreit csalta ki a Körös-gátak környékére. Igen sokan fürödtek a Körösnek a Rimanóczy butorgyár előtt el-folyó részén is, jóllehet itt a víz meglehe-tősen mély és örvényes.

Szilágyi Flóri 21 éves munkáslány, aki Hattyu-ucca 6 szám alatti lakos is itt für-dött. Délután fél öt óra körül egy veszé-lyes örvénybe került. Minden igyekezete ta-cára fulladozni kezdett. A körülötte fürdő-

ző kiserencsére idejében észrevették és ki-mentették a már-már elmerülő leányt és si-került a partra vinni. Ertesítették a men-tőket, akik bevitték a kórházba.

A rendőrség egyébként a város átíratá alapján a Körösnek a Baros-hid és a régi garasos hid közötti részében a fürdést be-tiltotta, mivel a város szennyviz levezető csatornái ezen a szakaszon torkollanak a Körösbe és így a fürdés súlyos fertőzéseket okozhat.

SPORT

Döntetlen a Nac-Ripensia mérkőzés

A zöld-fehérek sokkal jobbak voltak, de a pechük is nagyobb volt

Temesvár, július 23.

Vasárnap délután a NAC a temesvári Ripensiával, Románia bajnokságát mérkőzött Temesváron. A meccset óriási érdeklődés előzte meg, tekintettel arra, hogy a NAC ki akarta reparálni azt a csorbát, ami a múlt heti vereség által érte. A Ripensia viszont revánsot akart venni azért a vereségért, amelyet a tavalyi találkozón a NAC mért rá. Mindkét csapat alaposan felkészült tehát a mérkőzésre, amelyre igen sok nagyváradi futball drukker rándult át Temesvárra.

A NAC a következő felállásban szerepelt: Czinczér, Bartha, Remmer, Krausz, Juhász, Weichelt, Glanzmann, Kovács, Rónay, Bodola, Kocsis.

A mérkőzés első félidejének 4-ik per-

cében Ciolac szerzi meg a vezető gólt. A NAC láthatólag felvillanyozva a góltól, erősen belefekszik a játékba. Erősen nyomja a Ripensia-t s az állandó fölénynek meg is van az eredménye, a 35. percben Kocsis bombája egyenlít. Kezdet után a NAC tovább folytatja támadásait, szebbnél szebb akciókat indít, amelyek azonban kapu előtt megtörnek.

A második félidő változatos mezőny-játékkal telik el, a NAC egy pár gyönyörű támadást vezet, de az eredményen már nem tud változtatni.

A NAC általában nagyszerű formát mutatott, minden embere a helyén volt. A Ripensia meglehetősen gyakran változtatta a játékosait.

Jó bíró volt Morar Teofil (Nagyvárad)

Veretlenül megy haza a magyar csapat

Attila-Crisana 1:0 (1:0)

A miskolci csapat szenzációs védése döntötte el a mérkőzést

Nagyvárad, július 23.

Vasárnap délután mintegy 600 néző jelenlétében a miskolci Attila mérkőzött a Crisana csapatával.

A mérkőzés egyetlen gólja az első félidő 25. percében esett. A szélső élesen csavart kornere a Crisana kapujában köt ki.

A vendégcsapat kényelmes passzjátékokat mutatott, nem gólrá török. Rendkívül jó volt a kapus és a két bekk.

A Crisana az első félidőben lanyhán játszott, míg a második félidőben ugyszorán állandó fölényben volt. Szebbnél szebb

lövések mentek a kapura, de a kapus mindent fogott. A Crisana érdemtelenül szenvedett vereséget. A mérkőzést Rosenberg bíró kifogástalanul vezette le.

A Salgótarjáni BTC Magyarországi amatőr bajnoka

Hatvan, július 23.

Az országos bajnoki amatőr döntő nagy meglepetésre a salgótarjáni BTC nyerte, amennyiben 1:0-ra győzte le a budapesti Törekvést.

A magyarok 8:0-ra verték a cseh vízipólózókat

Szenzációs uszóeredmények

Budapest, július 23.

Tegnap tartották meg a Császár-fürdőben a cseh-magyar vízipóló mérkőzést és az uszóbajnokságot.

A magyar vízipóló csapat megsemmisítő fölényrel és soha nem látott játékkal világbajnokhoz illő formában 8:0 (5:0)-ra győzték le a cseheket. Góllövők: Németh 4, Borsi 3, Keserü II. 1.

Az uszóversenyek számai közül hiemelkedik a kaposvári Lengyel Árpád 800 m. ideje 10 perc 53.4, amely szintén rekord. A 100 m. gyorsuszásban Csik Ferenc lett az első 1 perc 0.14 mp. alatt. A lengyel Bochensky ötödik lett. Székely nem indult.

A Rhédey kertben

Kedden az aradi Transylvaniát fogadja a nagyváradi Törekvés

Nagyvárad, július 23.

Kedden délután a Törekvés az aradi Transilvania csapatát látja vendégül. A mérkőzés pontosan félhét órakor kezdődik a Rhédey-kerti pályán.

Nagyvárad, július 23.

A Törekvés játékosai ma este 8 órakor játékos értekezletet tartanak.

83:32 pontarányban legyőzték a magyarok az osztrák atlétákat

Szombathely, július 23.

Tegnap bonyolították le a magyar-osztrák atlétikai versenyt, amelyet 83:32 arányban a magyar atléták nyertek meg. Kimagasló eredmény a 110-es gátfutás, amelyet a magyar Kovács 14.9 országos rekord alatt nyert meg.

Petőfi-ünnepély a Kálvária-uccai Kulturházban

Nagyvárad, július 23.

Tegnap délután a Kálvária-ucca 83. szám alatti Magyar Párt Kulturházában kulturális előadást tartottak. Az előadást Emődi János tagozati elnök megnyitja vezette be, majd Simon, a Moskovits Ipartelep vegyész mérnöke tartott szak-előadást a peronoszpóra és lisztharmat elleni védekezésről.

Ezután következett Kortsmáros László költő szépségű és tartalmas előadása Petőfi Sándorról. Kortsmáros előadása közben Petőfi verseket szavaltak Venczel Pál mázsolómester, Nagy Erzsébet, Czeglédy István Kovács Etelka, Spelák Sándor, Missik Irma, Jégh Károly és Ardelean Böske, míg énekszámokkal szerepeltek Tanács Klári, ifj. Emődi János, de különösen kivált Ertsey Lajos.

Az előadást 200-250 főnyi közönség hallgatta végig. A Magyar Párt részéről dr. Medvigy Ferenc, Jégh Károly, Szabó Károly és Altnóder Ede jelentek meg.

Az előadás Boldizsár Imre, a Magyar Párt ifjúsági elnökének zárószavaival ért véget.

LAK SZERLETI szerződés nyomtatványok kaphatók Pásztor Ede papírkereskedésében, Nagyváradon.

NAPSZÁMOS KÖNYVEK 1 hetes, 2 hetes beosztással készültek és kaphatók Pásztor Ede papíráruházában, Oradea.